

ÉRBEDO

ALVEDRO

(*Arbutus unedo*)

CLASE: Anxiospermas
ORDE: Ericales
FAMILIA: Ericáceas

Arbusto ou pequena árbore de copa baixa, densa e irregular, co toro curto e ramificado desde abaixo e a tona pardo-vermella que se desprende en tiras nos exemplares máis vellos. É orixinaria do sur de Europa e vive en bosques secos, ladeiras rochosas e matogueiras. En Galicia atópase nas zonas máis cálidas e secas. A madeira emprégase en tornería e para facer carbón de boa calidade. Os froitos son comestibles e úsanse para aromatizar licores. As follas e a tona son astrinxentes.

As flores son hermafroditas, coa corola urceolada, brancas ou lixeiramente rosadas, de 7 mm de lonxitude. Forman acios nos extremos das ponlas novas e abren no inverno.

Os froitos son bagas esféricas de cor vermella e textura rugosa, de 2 cm de diámetro. Tardan un ano en madurar.

Érbedos en Ribadumia.

Érbedo do Pazo de Mariñán. É o máis antigo e grande de Galicia. Mide 16,50 m de altura e ten 150 anos.

ESCORNACABRAS

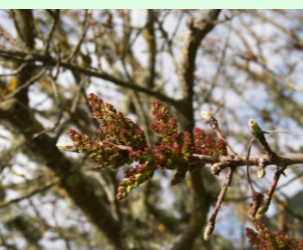
(*Pistacia terebinthus*)

CLASE: Anxiospermas
ORDE: Sapindales
FAMILIA: Anacardiáceas

Arbusto ou pequena árbore de copa baixa, ampla e moi ramificada, toda ela resinosa e aromática. O toro é curto e groso coa tona vermella ou castaña. É unha especie orixinaria do Mediterráneo que vive en lugares secos, sobre todo calcáricos. En Galicia atópase polo val do Sil ata Montefurado e polo Bibei. Da súa resina extráese a trementina, empregada na fabricación de vernices e cementos dentais. Dos bugallos extráese un colorante vermello. As follas, a tona e os bugallos teñen propiedades astrinxentes.

As follas son caedizas, alternas, compostas, de 15 a 20 cm de lonxitude, formadas por 3-9 folíolos de forma oval rematados en punta. A cor é verde e no outono vólvese de cor carmín.

As flores son unisexuais e nacen en distinto pé, sen pétalos e agrupadas en acios compostos.

O escornacabras desenvolve un bugallos característicos en forma de corno de cor verde a carmín, producidos polo pulgón *Aphis pistaciae*.

Os froitos son drupas ovoideas de 5-7 mm de lonxitude, ao comezo de cor vermella e despois castaña nos estériles e verde-azul nos fértiles. Madura a finais do verán e comezos do outono.

SABUGUEIRO

BIEITEIRO

(*Sambucus nigra*)

CLASE: Anxiospermas
ORDE: Dipsacales
FAMILIA: Caprifoliáceas

Arbusto ou pequena árbore que pode acadar os 10 m de altura coa copa baixa e irregular, o toro curto e torto e a tona de cor gris crema con fendas e suberosa nos exemplares máis vellos. É orixinaria do sur de Europa e norte de África. Atópase en solos ricos en nitróxeno en zonas húmidas e ben regadas, formando parte de sebes ou de bosques de ribeira. É común en toda Galicia. A madeira consérvase ben e emprégase para facer estacas. Os froitos para colorear e aromatizar viño. Os talos ocios eran empregados polos rapaces para facer xoguetes (cichotes, tiratacos, frautas). Foi moi utilizada polas súas propiedades medicinais: o zume contra as dores de cabeza, a infusión para resfriados, as follas como compresas para as feridas, as flores como sudorífico e diurético.

As follas son caedizas, compostas, pinnadas e opostas, de ata 30 cm de lonxitude, cos folíolos de forma elíptica-apuntada e a beira serrada.

As flores son hermafroditas, pequenas, cunha corola de pétalos brancos e agrupadas en umbelas.

Os froitos son drupas pequenas de cor negra que maduran a finais do verán.

PRA FACER UN FEITIZO...

Sabugueiro da folla repinicada pol-o Mayo estralando de brancas frores collereiche un ramallo na madrugada para facer un feitizo pros meus amores.

Que non fuxan os melros que fan o niño no máis mesto curruncho dos teus verdores: esgazoleiche as ponlas moi a modiño pra facer un feitizo pors meus amores.

Cocereiche con cornos de bacaloura, con fiuncho e con ruda dos arredores da ermida feituqueira da Virxe loura pra facer un feitizo pros meus amores.

Pra este amor, sabugueiro, que me entolece tuas frores segura menciña son, que ti tamén froreces cando frorece, bermelliño de rosas meu corazón.

Fermin Bouza Brey "Outros poemas"

SANGUIÑO

(*Rhamnus frangula*)

CLASE: Anxiospermas
ORDE: Rhamnales
FAMILIA: Rhamnáceas

Arbusto ou pequena árbore que pode acadar os 4 m de altura coa copa redondeada, o toro curvado e a tona de cor vermella a parda, máis escura e con gretas canto máis vella. É orixinaria de Europa, norte de África e oeste de Asia. Atópase en lugares húmidos e sombrizos nas proximidades de bosques caducifolios e cursos de auga. É común en toda Galicia agás nos sitios máis secos e nas montañas altas. A madeira emprégase para facer carbón. A tona e o froito son laxantes.

As follas son caedizas, simples, alternas, de forma oval, de 3 a 6 cm de ancho e 4 a 8 cm de lonxitude, de cor verde e lustrosas polo dereito e máis craras no revés.

As flores son hermafroditas, pequenas, con cinco pétalos brancos e agrupadas en pequenos grupos nas axilas das ponlas. Florece entre abril e xullo.

Os froitos son drupas de 8 mm, primeiro vermellas e despois negras. Maduran a partir de xullo.

